

"איןן מנין אפרוחיא"
 מנין: מנין יקרא גלולתא?
 יבוא מנין אפרוחיא בברך א' הלכה 3

א"ר חייא רבא אנא
מן יומי לא כוונית אלא חד זמן בעי מכוונה והרהרית בלבי ואמרית
מאן עליל קומי מלכא ג] קדמי ארקבסה אי ריש גלותא. שמואל אמר
אנא מנית אפרוחיא. רבי בון בר חייא אמר אנא מנית דימוסיא

בבבוק כח:

סוכה ז' (4)

אד (אליעזר)
 ותי שבועים פרס כנגד מי כנגד שבועים אימה פר חדי למה כנגד אימה
 חדה כשל למקד בשר דים שאמר לעברו עשו לי מעודה כדלה ליום
 אחין אמר לאורכו עשה לי מעודה קבנה כד שאינה כנגד אד ידען
 או ליום לעובר כוכבים שאמר ואן ידען מה שאמר בן שבועים
 קם סבת כפרי עלהן ועכשו כו כפרי עלהן:

כי אד ואל סיה דר שמואל כו כנגד יח אפרוחיא שאמר חדי "כדו לה בני אלם רב קפן
 אפר כנגד יח אפרוחיא שבועים (א) אד תעום אפר רבי יהושע בן לוי כנגד שבועה עשה תלית
 שבועות: ואבד ר תעום אפר רבי יהושע בן לוי "התפלל צד ששת עז שחשקו כל תלית
 שבועות עילא אמר יעד כד שדאה אפר כנגד לבי רבי תמא אמר יכן הענע ראשי שב אד
 צד אפר רבא יתמא הענע נפשה ומדו כסאן דרע רבי תמי כד תסר הוין אפר רבי לוי
 כרבת התקום כבשה תקנה כנגד מי תקנה אד לוי ואל כרה רבי שמואל כו כנגד כנגד אד
 התברר דיעים לבי חפ כנגד אפר שבועים שבע לר תעום אד יהושע בן לוי כנגד תלמי קנה
 שבועות:

בבבוק כו: (5)

רבי יהושע בן לוי אמר 'תפלות כנגד המדון
 הקטום'

מין קפלה רבא יבוא מנין: רבי יבוא הטיח

מנין לא: (6)

ובתב: ראשי ה' אלהים כמה אדע
 כי אדשה אפרוחיא אפרוחיא לפני הקב"ה רביע שאל הוי ישראל וסאם לפק
 אחיה עשה להם כבוד רבבול וסוד רפלה אפר לו לא אפר לפי רביע
 כמה אדע אמר לו "קנה לי עגלה משלשתי ונו אפר לפי רביע הנה סמ
 שבה הקדש קים בזמן שאן ביה הקדש קים מה היא עליהם אפר לו
 כד הקתי להם סוד קבנה כל זמן שקדאן בתן בעלה אי עלהן סאל
 מקדיבן לפי קרבן וסאל אי על כל עשתהם:

ויס מוקוס לשואל שיטאל שהסדר אינו
 מכוון, כי זכרת המינים היא זכרה י"ב בסדר החפלה, ואחד שבק"ש
 אשר היא מכוונת לעומתו דרביעי זל למספר שנות, והי' מהכונן יוהר
 שיגל היחוס מכוון כסדר, זה לעומת זה, ושגחי ורחימי כי דברי חז"ל
 מחירים ומשלימים, כי סדר הפרשיות שפלה שבק"ש שוע והי' ויאמר,
 אינס כסדר שהם כחוצים בתורה, כי בתורה קדמה פרשת ויאמר
 לשמע וא"ש, ולפי הסדר הזה לא וחשוב האזכרות שנפרשת ויאמר
 ותמלא מספרם שמונה ולעומתם שמונה זכרות הראשונה שבק"ש
 ואח"כ מתחלת פרשה שוע הכתובה אחר' בתורה, ותהי' הזכרה
 ההשעית שבק"ש נגד האזכרה הא' שנפרשת שוע, והעשירית נגד ה'
 והי' א' נגד ה', נגד ה' כי זכרה הנדוקים, שהיא הזכרה הי"ג וכוונת
 ביושר נגד אחד שבק"ש — ואלום על השנות הסדר בקריאה שוע,
 אמרו ז"ל כוננה (זכרות י"ג) מפני ויה קדמה פרשת וא"ש לויאמר
 סוכי א"ש נוהג בין ביום ובין זבילה, ויאמר הינו נוהג אלא ביום
 נמלא כי מנד החשיבות, קדמו שוע וא"ש לויאמר, אך מנד הסדר
 כנו שהם כחוצים בתורה קדמה ויאמר לשוע וא"ש, — אשר על כן
 כאשר נראה ליחס ולכוון זכרות שבק"ש נגד הזכרות שבק"ש. יפול
 הספק בזונת סדר יחוסם, אה הם מתיחסים לפי הסדר הכתיב
 בתורה, והי' איכ זכרה חזרה נגד הזכרה הא' שפ' ויאמר עד
 חלום הח' זכרות נגד ח' אזכרות שבה, והזכרה החשיעית חסי'
 מכוונת מול הזכרה הא' שפ' שוע, וכן כולם כסדר, וכמ"ס, או שהם
 מתיחסים לפי הסדר שסידרו לנו אנשי כנה"ג להקדים שוע וא"ש
 לויאמר, והיה א"כ הזכרה הא' שבק"ש נגד הזכרה הא' שפ' שוע
 וכן כולם לפי סדרן, ובגון דא זריכא רבא, לכוון היטיב הענינים
 הנרמזים בכל זכרה נגד השמות שבק"ש, עד כי ימלא בכל אחת ואחת
 טעם לשבח ע"ר היחס וההתדוות אשר בינה ובין האזכרה היא
 המכוונת אליה לפי מקומה — עד כי יכריע ונחיהו הספק כסדר
 הנזכר — והנה רשי ז"ל כתב זמ' שזועות שהארקפתא
 חשוב יותר מריש גלותא, ולפי הינואר פרשת שוע וא"ש דוונת
 לארקפתא החשוב ופרשה ויאמר לריש גלותא — ואל זה כיון ר' חייא
 רובא בחמרו אנא מן יומי לא כוונית כלומר לא שמתי לבי לכוון היחוס
 והקשר אשר בזכרות שבק"ש עם האזכרות שבק"ש איך הויה מושלבים
 ומקשרים זה בזה מנד חוכן עניניהם. וזמנא חדא זעו מכוונת כסדרן
 כמשפטן, אך לא עלתה בידו כי נפל לי ספק והרהרתי בלבי אחי מי
 מהם להכניס ראשונה ולעיילה קמי מלכא ונו"ה הקב"ה, אום אחת
 שדומה לארקפתא, והיא פרשת שוע וא"ש, או אחת שדומה לריש
 גלותא, מנד קדימה בתורה והיא פרשת ויאמר, ונחמה הספק הזה
 לא מתיי לכוון וליחס סדר הזכרות שבק"ש עם האזכרות שבק"ש. —

קראים יונקן מן מנין לא: (7)

יא וקתובו אוקיא (ע"א) דען
 מדקן לעופא מסאבא למכו ובסידן דרשאל ליו וקתו וקתו
 דאבדן קנא עליהון:

מנין לא: (8)

מנין לא: (8)

פרק ב שמואל אמר אנא מניח אפרוחיא. אמרו ז"ל (סוכה נ"ה)
 חומר ר' אלעזר הני ע' פרים כנגד מי כנגד ע'
 אומות כו' חומר ר' יוחנן חוי להם לעבדים שאדנו ואינן יודעין מה
 שאדנו בזמן שבהי"ק קיים מוצת מוכר עליהן כו' ע"כ, וידוע מאמרם
 ז"ל חפלות כנגד תמידין חקנים, ואמרו ומוגילה ל"ה) כמה אדע א"ל קחה
 לי עגלה משלשתי, א"ל חניח בזמן שבהי"ק קיים כו' א"ל כנר חקנתי
 להם כו' מעלה אני עליהם כאלו הקריבו לפני קרבן ואני מוחל להם,
 וכו' וא"כ איפה כמו שנקרבות היהם כוונה שניה זכה לכפר על
 האומות ולחקן מנצם, כן נלי ספק כאשר יסודו אנשי הרועים אנשי
 כנה"ג מערכת החפלה וזכרותיה, כי הכינו אחת באופן שימלא בה
 רב המועלת גם לעודד חיל גוים, ונשפע זכרותיה עמים יגקו, ולאומים

תליפו כח. — ולא לנד סוג האדם מתעלה מעבודתו של ישראל ותפלתו, אבל גם כל הנמנעים אשר בעולם מתעלים על ידם, וחק הנע"ח משפע זיוהתפלות ינקו להיות נוראין רזה בקיומן, וכמו שנסוג האדם. יעקב נחר לו יח' לסגולה, ועכ"ז מלכותו בכל האומות משלה, והוא מחיה את כולם — כן הענין בצע"ח, האומנס כי העופות דחתיין מסטרא דכיה, והנה מכוונים מול האומה הישראלית, עכ"ז גם אותן הנזכרים בתורה לא זו מחננן, עם היותם מכוונים אל המון לאומים זולתינו, כמבואר במדרשי חז"ל, וכו"כ במרגס יונתן (ראשית ט"ו) ונחתו אומיא עע"ג הינון מדימין לעופא דכחיבי באורייתא ועיי' זכ"ק ויחי באורדך, ולכן חכון תפלתינו תקנתם וקיומם, וסדר עבודתינו השלח פארות להכין גם אותם ולסעדס, כיד ד' השונה לננראין, כאשר מעודד חיל גוים המכוונים לעומתם, כי לעולם חסדו.

חזון ע"ס: 10

ופלוגא דרבי אבתי
רא"ד אבתי ראה זו איה ולמה נקרא שמיה
ראה שרואה ביותר וכן הוא אומר "ותבי לא
דעו עיני ולא שופתו עין איה תנא עומדת
בבבל ורואה ובלה בארץ ישראל" מדראה
היינו איה מבבל דראה לאו היינו ראה מכרי
משנה תורה לאוסופי הוא דאתא מאי שניא
הבא דרביב דאה ומאי שניא התם דלא כתיב
דאה אלא לאו ש"מ דאה וראה ואיה אחת
היא ומדראה היינו איה מבבל דדיה לאו היינו
איה מאי שניא התם דרביב למינהוי איה
ומ"ש הבא דלא כתיב למינהוי איה אלא
אדיה אלא ש"מ דאה וראה ריה ואיה אחת
היא

פ"ק קפ"ט ע"ס: 11

ואם תשים לב להתחנות על הדבר צפרט, תחלה כי מספר ברכות התפלה של חול שיה ייט אחר שנהקה ברכת המינין, מכוונים המה לתקן ולהעלות עיני העופות הנזכרים בחזרה אשר מספרן עולה ג"כ י"ט, כדמוכת סוגיא דחולין. וכדעת ר' אזוב, למעיין בסוגיא שם שהרי איה ודיה וראה וראה כולן מין אחת הן, וא"כ לפי האמור הנה כל אחת מברכות התפלה מעודדת ומקיימה אחת מהעופות ומתקנת חכונתה ומצנח, כמו שהם נזכרים כסדר בחזרה אחת לאחת למצוא חשבון, וכל עוף למינו ישכון בקנלו די שפעתו מהנרכה המכוונת לעומתו לפי מצו והוראת הנרכה ההיא ויחוסה אל העוף ההוא וכאמור, ואל זה כיון שמואל דרך כלל צלמרו אנה מניח אפרוחיית כלומר כונתי סדר הנרכות, עם סדר מינין העופות הכמונים בחזרה והוא מנואר צמעת השקפה.

חזון ע"ס: 12

ואתה איה קמינה: = את כל דערב קמינו: = ואת בתי היענה ואת התחמם ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרמס: = ואת התסידה האנפה קמינה ואת הרוביפת ואת העטרה: = כל שרין העוף ההך עד ארבע שקין הוא קבם:

חזון ע"ס: 13

ואתה איה קמינה: = ואת הרמס ואת התחמם ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרמס ואת התסידה האנפה קמינה ואת הרוביפת ואת העטרה: = כל שרין העוף ההך עד ארבע שקין הוא קבם:

ואתה איה קמינה ואת הרוביפת ואת העטרה: = ואת הרמס ואת התחמם ואת התנשמת ואת הקאת ואת הרמס ואת התסידה האנפה קמינה ואת הרוביפת ואת העטרה: = כל שרין העוף ההך עד ארבע שקין הוא קבם:

פ"ק קפ"ט ע"ס: 14

פרק ג אחרי אשר באנו עד הלום, חונת העיון עלינו לחפש ולחקור שיקול הדברים והתיחסן זה לעומת זה. רצוני, ברכות התפלה עם העופות למערכותיהן, צמה הם נערכים זה לזה, וזיה המה הסגולות הנמנעים בכל אחת ואחת מהן עד כי מחמתם יתקשר זה לזה, וכי חכונת כל עוף ועוף וענעו ושמו המעיד עליו. ינ"ד כי מקום כבודו לעומתו ברוך יאמר באחת מהברכות של ש"ע הנצטת לעומתו, וכסדרן של ברכות התפלה כך סדרן של עופות, יבגשאים על שפת האדם בהפלתו, יגשאו העופות לעומתם, ובעמדם תרפינה מוטות כנפיהן.

יכאשר נתתי את לבי לדרוש ולתור אחר הדבר הזה כי רב הוא, ראיתי כי נשחנה בתורה סדר המערכה של העופות כספר דברים וסדרו כספר ויקרא, כי כספר ויקרא נח עוף השלך אחר עוף הכוס וצמעה תורה אחר הרחוקה, ומחנות זה הנה נשחנה גם סדר יתר העופות הנזכרים ביניהם, ונשחנה גם יחסן וקשרן אל ברכות התפלה, כי לפי הכתוב בת"כ מכוון השלך אל ברכת השיינה (לפי סדר הנרכות והעופות) ובספר דברים אל ברכת אה זמח, ועוף היגשוף לפי מ"ש בת"כ אל ברכת המינינים, ולפי מ"ש בנ"ח מכוון הנכה אל ברכת השיינה, והתשנעת מכוונת בת"כ אל ברכת הדריקים וצמ"ח אל ברכת המינינים, והקאת בת"כ אל ברכת ולידשלים, וצמ"ח אל ברכת ברכות הדריקים, והרחס בת"כ אל ברכת אה זמח, וצמ"ח אל ברכת ולידשלים, — והשינוי הגדול הזה אומר דרשוני מפאת עצמו, מה ראה על ככה מרע"ה מפי הגבורה לשנות הסדר, ומכל שכן, לפי המבואר אשר המה מתיחסים אל מערכת הברכות, כי איך יתכן אשר עוף אחד יקבל תקונו ושפעתו פעם מברכה זו ופעם מברכה זו, כחמשת העופות האלה השלך היגשוף והתשנעת הקאת והרחס. — ואם נלייר בשכלנו כי יתכן היות כן לחול על ראש עוף אחד כח שני ברכות גם יחד, הנה יקשה למה בירר להם בת"כ ברכה זו, וצמ"ח הברכה האחרת, הלא דבר הוא — עוד השוג תראה כי נכלו שגויים דבים בהן ובשמותיהן לפי מה שהם כתובים בנ"ח מכפי הכתוב בת"כ, בת"כ כתוב אלל הגשר והפרס והעזניה מלת אחת ואח ככתוב אחת הגשר ואח הפרס, ואח העזניה, וצמ"ח כתוב הגשר והפרס והעזניה בלא אח. — בת"כ קרא לעוף הדאה בשני שמות דאה איה, וצמ"ח לו שם — שלשה ראה איה דיה, איך כי כולן מין אחת הן כמש"ל בחולין, — בת"כ כינה עוף הרחם בנחור זכר, וצמ"ח קורא אותה רחמה בלשון נקבה, — אשר המצובה הגדולה הזאת אם כי בראשית ההשקפה תערער יסוד הנחתינו, ליחס מערכת העופות לברכות התפלה, ומפלת חומת צור כוונתינו בדברי שמואל אנה מניח אפרוחיית. עכ"ז אחרי ההצוננת הגאופה היא היא אשר חיבר שחוח הנחתינו, והיא אשר חצור החומה, לרומס הבית, ולפאר ארמנותיו, — והגני ניגש אל המלאכה הגדולה הזאת ליחס ולכוון סדר המערכה של העופות, עם סדר ברכות התפלה, אחת לאחת לכוונת חשבון, לפי תכונת כל עוף ושנו ושינויו צמ"ח מצמ"כ, ולפי כונתו וערך כל ברכה וברכה, באחנסלה לאיטי לדגר מעינין כל ברכה והעוף המכוון לעומתה בפני עלמן בעזיה.

פ"ק קפ"ט ע"ס: 15

פרק ד קיימו וקנלו חמי האונת הנאים בסוד ד', והסכימו על ידיהן המחקרים המורניים, שלש ברכות הראשונות, והם אבות גבורות קדושות, נכללים בג' תוארים הנזכרים בברכת אבות, והם הגדול הגבור והנורא, ושאנשי כנה"ג זכרו הענין כלל ופרט (עיין עקידה בנבוא שערם), ואמרו עוד בחיקוניי זהר מסטרא דתלת אבהן דאינון הגדול הגבור והנורא, הנה דימוו מדות שלשה האבות לגדרן של שלשה אלה התוארים, ואמרו עוד בזוה"ק פ' בראשית (דף י"ט.) שהוא"ו אשר ניעקב, שאומרים ולקני יעקב, וכן בתואר נורא שאומרים והנורא, הוא ליהומס עיני מוסף על עיני ראשון, וכלול משניהם, ואפרס שיחמס, — במדרשו של הרשב"י (הובא גם"ל ר"ח ריש שער האזהרה) ז"ל שם"ה שמאלא מרחילו דגבורה אימי הבי פחד

כדו, כיום ההוא ברת ה' את אברהם
 ברית לאמר, מהו לאמר. קאנו
 למחלקת ר' חנינא בר פפא ור'
 יודן ור' אידי ור' חמא בר חנינא.
 ר' חנינא בר פפא אָמר אַבְרָהָם
 בָּרַךְ לֹו אֶת הַמְּלָכִיּוֹת הַדָּא הוּא
 דְּכָתִיב (יהלים טו יג) הַרְבַּבְתָּ אָנוּשׁ
 לְרֵאשֹׁנוּ קָאנוּ בָּאשׁ וּבְמִים.

צִיבּוּיָן יו"ט (17)

היינו דאיר הווען בן לוי
 מאי דכתיב עובר בעמק הבכא מעין
 ישיתוהו גם ברכת יענה מורה עובר אלו
 בני אדם שעוברין על רצונו של הקב"ה
 עמק שמעמיקן להם גיהנם הבכא שבוכן
 ומורדין דמעוטי כמעין של שיתן גם ברכות
 יענה מורה שמצדיקן עליהם את הדין
 ואומרים לפניו רצונו של עולם יפה דת
 יפה זכות יפה הייבת יפה הקנת גיהנם
 לרשעים גן עון לצדיקים

יִכְבוּ יו"ט (18)

וְאַתֶּם רְאִיתֶם
 אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאִשָּׁא אֶתְכֶם
 עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי:

על כנפיו (19)

על כנפיו
 נשרים. כנשר הנושא גזליו על כנפיו, שכל
 שאר העופות נותנים את צניהם בין רגליהם,
 לפי שמתיראין מעוף אחר שפורח על גביהם,
 אבל הנשר הזה אינו מתירא אלא מן האדם
 שמה יזרוק בו סך, לפי שאין עוף אחר פורח
 על גביו, לכך נותן על כנפיו, אומר מוטב
 יכנס החץ בי ולא בְּצַנִי. אף אני עשימי קן,
 וסע מלאך האלהים וגו' ויטא בין מחנה
 מצרים וגו' (לעיל ד יט כ), והיו מצרים זורקים
 חלים ואנני בליסטראות והענן מקבלם:

בית קמחא (20)

פרק ה ער כה עזרנו ד' לבאר ענין שלש ברכות הראשונות שנחפלת
 י"ח בכלל, עשה נצוה לבאר אחת אחת נפרט, ע"פ
 יסוד הדברים הנז' אשר מוטעו יקום ויתעודד התייחסות שלש העופות
 הנזכרים ראשונה, אליהן, — לפי האמור, הנה הנרצה הראשונה
 והיא ברכת אנוה, נתיסדה על מדת אנרקה שברי צו חותמין מנן
 אנרקה, אף כי הזכרו בה שלשמן, ליהויה ראש גורים עיקרן ושרשן,
 ומדחו היא מדת הלהבה, המעוררת ומפזרת כחות הנפש לעשות רצון
 אהבו, ולבשל רצון עצמו עד מות, כו"ש כי עזה כמות אהבה כי על
 זה האופן היטה עבודתו של אה"ע"ה בנאבתו את ד' כמ"ש צוה"ק פ'
 ואמתן צע"ב לרחמא לי' לקוב"ה רחמו סני באנרקה דרחים לי'

ינחק, רמיה מיימינא מרחימו דדרגא דאנרקה דכתיב צ' ואהבת עולם
 אהבתך על כן משכתיך חסד. — וציאור הענין בקצרה הוא, כבר
 האריכו למענינאם ספרי המוסר כי שורש כל המצוות ויסודן נכח נפש
 האדם, הם האהבה והיראה, כי האהבה הוא כח המעורר ומפזר
 האיכויות והחכונות אשר בנפש, וכאשר תגבר באדם לאהבתו י"ח, אשר
 היא אהבת השלימות והאמת, הנה תכסוף וגם תכלה נפשו, לעשות
 מצותיו י"ח להתקרב אליו אלידיהם, ולדבקה צו במידותיו, צו בקדושתו,
 ולכן היא מדרגה נכונה ויסוד גדול לקיום כל הרמ"ח מ"ע שנחורה.
 — אמנם היראה היא מצמצמת כחות האדם, ואוספת רוחו אל קרבנו,
 להשמר מכל רע ונזק אשר יגור מפניהם, ולכן כאשר יירא את ד',
 תציאהו לללתי עשות את אשר לא צוה, ולללתי עזור על אחד מהשם"ה
 ל"ח שנחורה, — וידוע מ"ש בספר יצירה וצוה"ק פעמים רבות, כי
 הימין הוא כף זכות הרומז למצוות עשה, והשמאל הוא כף חובה הרומז
 למצוות ל"ח, וכמש"ל אלו מיימינים וחלו משמאילים, והוא זכור ושמור
 זכור בעשה ושמור ל"ח, — וידוע שמדת אנרקה היטה מדת
 החסד, שענינו הוא להטיב לכל לרעים ולטובים וכמש"ל צוה"ק
 דעביד טיבו עם כל צריין צדיקייא ורשיעייא, שהיא היא עצמה מדת
 האהבה, המקלקלת השורה, לללי הט אל עמל, ולכן נאמר חסד
 לאנרקה ונאמר ואהבת חסד, ונקרא ע"כ אנרקה אהבו, — ואולם
 מדת ינחק, היא מדת הנצורה והפחד כמ"ש פחד מוננו, והיא יסוד
 צפחד ינחק, הנוטלת אינה על הזולת ומרחיקה מוננו, והיא יסוד
 היראה שורה המצוות ל"ח, והו מה שבין הרשע"י בלמרו שם"ה משמאל
 מדחילו דגנורה אטיהיבו פחד ינחק רמ"ח מיימינא מרחימו דאנרקה
 דכתיב צ' ואהבת עולם אהבתך על כן משכתיך חסד והוא מזוהר —
 ומונאל דבר תלמוד, כי האהבה היא המקרבת את האוהב לנאהב
 ממנו לעשות רצונו, והיראה היא המרחקת המתירא ממי שיגור ממנו,
 והשמרו מעבור על פקודיו.

אמנם נמצא עוד ענין יראה, אשר היא כמוצעת בין האהבה
 והיראה, כי מרחקת המתירא ממי שהוא ירא ממנו רק בגופו
 ולא בלבו. והוא מתחבא ממנו בצדקו, ומתקרב אליו בזמיתו, רובה
 בהפקת רצונו וחפץ קרבתו, עם שאמו על פניו פחדו ואימתו —

אחרי הדברים והאמת האלה, בין תבין מ"ש בתקונים הנז' למעלה
 מסטרא דמלת אבן דאינו הגדול הגבור והנורא, כי לפי
 האמור הן כמה מדתן של האבות הקדושים, גדולה לאנרקה, גנורה
 לינחק ונורא ליעקב, ולא זה הענין הנכבד רמזנו בריש פירקין, כי
 שלשה ברכות הראשונות והם אנוה גבורות קדושות נכללים בשלש
 התוארים גדול גבור נורא, כי לפי האמור מואר גדול, הוא מדת
 אהבת חסד, מדת אנרקה עיקרן ויסודן של שלשה האבות הכלולים
 צו יחד ולכן חותמין רק צו ואומרים מנן אנרקה, כמו שלמדו ז"ל
 מ"ש והיה ברכה, — ולכן הוא לעומת ברכת אנוה של' בה תוכר
 חסד"י אנוה גומל חסד"י טובים, למען שמו בנאה"ה — ומואר גבור
 אין צריך להרחבת באור כי הוא נגד הנרצה השנית הנקראת גבורות,
 כמו שנאמר בה אמה גבור, מי כעוף צעל גבורות — ומואר נורא הוא
 הנמשך מהכבוד והקדושה הנמואל בניי שהוא ירא מוננו כמ"ש נורא
 אלוקים ממקדשך הנה הוא נגד הנרצה השלישית הנקראת קדושות, —
 ונזאת תדע כי הוא"ו הנוסף במלת ואלקי יעקב, וכן בחזון והנורא
 יען היות המדה הזו מנוטעת ומכרעת בין שני התוארים הקודמים
 ומתחברת אל שניהם נשוא ולכן בא בהם הוא"ו העוזרת לקיומו
 ענין מוסיף על הראשונים לו.

בבית קמחא (21) פרכה אה"ע אוק לא

אמר לו במה אתה
 רוצה שיִרְדוּ בְּיָדוֹ בְּיָדוֹ בְּיָדוֹ
 במלכותו, ר' חנינא בר פפא אָמר
 ייִאֲבָרְהֶם בָּרַךְ לֹו אֶת הַמְּלָכִיּוֹת. ר'
 יודן ור' אידי ור' חמא בר חנינא
 אָמְרוּ אַבְרָהָם בָּרַךְ גִּיהֵנָם וְהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בָּרַךְ לֹו אֶת הַמְּלָכִיּוֹת
 הַדָּא הוּא דְּכָתִיב (דברים לב ז) אִם לֹא
 כי צורם מקרם זה אברהם. וס'
 וה' הסגירים, מלמד שהסבים
 הקדוש ברוך הוא לך בקריו. ר' הונא
 בשם ר' אחא אָמר קך היה אבינו
 אברהם יושב ותמה כל אותו היום
 אָמר בְּמָה אַבְרָם בְּגִיהֵנָם או
 במלכותו, אָמר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אַבְרָהָם קָטַע הַדִּין מוּנִיטָא מן

ואולם ביאור דבר הכתוב אל חירא אברהם וגו' הוא לפי האמור כי הנטיחו הקב"ה שלא יירא ומה שבניו יהיו משועבדים (כענין הנכוון וכחוב אל חירא ונרדה ונרינוה הנאמר ביעקב) אנכי מנן לך (כמ"ש שם אנכי ארר עונך וכמו שדרשו ז"ל שכינה עיניהם) כלומר אנכי אהיה עם בניך (כי נעשה אבות סימון לבנים) בתואר מנן להנן עליהם בשמי בכל נרמס, ועי' ז' הנה שדרך הרבה מוארד כי לא יראו פני גיהנם וחלקם בחיים. — וידוד הוא אומר וניגנו ראה חלקים כלומר הבט נא ח"ך שיהך העיורד לנו לונגן וננה מוחלל, ומה יושך והבט פני משיחך להנניח לי קרן ישועה" — וכראות נרע"ה את ההווה הישראלית נזאת הכבוה ווקרנת חלקים אליה, אומר מי כמוך עם נושע גד' מנן עזרך. כי זה אשר יעיווד לך ויחזק ויבטחך גד' עזרך כמו שאמר דודי, "נפשו חתה לד' כי עזרני וניגנו הוא, כי בשם קדשו המחולל נדר לנו בטחתי כי זו עולם נישעה" — וליקרה הענין הזה, קבעו לנו מתקני התפלה מעין חתימה סימך לחתימה בכנותם אותו ית' בשם מנן כי זכה לזה בעבודתו אלע"ה אשר הברכה הזו עיקרה ונתיחסת לו וכן סייונו נחתימה וינן אברהם.

ומע"ה יבא בגשם לנו החיחסית הגשר ראשון ומערכת העופות אל הירכה הראשונה אשר התגבר ענינה, היותו ית' רונה בתקנתו של בניו יותר ומה שחושש כניכול לכבוד עלמו, והנהו מנן עזרסה, וכן תוארו לנו במדרש טבע הגשר באמר' ואשא אתכם על כנפי גשרים, הגשר הזה איננו נחירא אלל מן האדם בלבד שמה חרוק בו חן, ונשוא ילדיו על כנפיו ואומר יוטב יבא חנך בי ולא נבניי, והוא נמשך כענין תואר המנן, אשר נחאר בו את זרעו וכיון שהביאו בן ממילתא הנ"ל על קבלת הענין החיטים שהיו נזורים המצריים על ישראל את הכתובים הנחארים אותו ית' בשם מנן, ולכן לנדרה הזה והוא הגשר ראוי להתחם אל הברכה הזו הראשונה ששנונה עשרה תמשר"ל.

פ"ק קפ"א א' NT 21

פרק ו הברכה השנית נקראת נצורות להיותו ית' נאזר נצורה לעשות דין ומשפט בעבורי רצוני, ופחד עמו להענישם במיניו דינו — אמנם מיניו בלשוניו הקדוש שני תוארים על ענין זה והם נצורה ועוז. ובשניהם נחואר יוצרניו ית'. ככתוב ד' עוז ונצור,

קפ"ב א' 22

וליתי מאימתי מוכרין עלי' הגשמים מאי נצורות גשמים א"ר יודנן מפני שיוודין כנבורה

קפ"ג א' 23

אמר רבא מעלי הלנא לצורך בחמשה מטר לאתרא"י שאמר "כי לשלג אמר הוא ארין גשם כסד גשם כמחרת עוז

קפ"ד א' 24

הד' ומנן שאומרים אבות שאמר רבא לה בני אלים ומנן שאומרים נצורות שאמר רבא לה כבוד עוז

קפ"ה א' 25

עוזניה מן עוז

פ"ק קפ"א א' NT 26

לכן אמרו ז"ל ריש תענית מאי נצורות גשמים אר"י שיוודין נצורה כי לזה הונח שם נצורה כאמור, וואולם מיניו נמוקס אחד כינה הכתוב גם תואר עוז לירידת גשמים. והוא אמרו (איוב ז') וגשם מטר וגשם מטרות עוז, ולכן גם חז"ל כיוונו אותם גם יחד באמרים מנין שאומרים נצורות. שאמור הנו לד' כבוד ועוז הרי שהביאו ראוי מתי' עוז על תואר הנצורה.

לקב"ה בכמי רחיו ונשר גופי' ונפשי' לגבי' על"ל, וכמו שאמרו ז"ל ואהבה את ד' חלקיך ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. — ויען היות כי נחשו שאדם מודד, בו מודדין לו, ה' ונהגורך להענין החלקי לגמול לו כחשדו נאותה המדה הגדושה שווד להקב"ה בעבודתו השלמה באהבה, — אמנם, מה הוא הגמול הנתיחס למפעלו, ומה חת"י משכורתו שלמה מאת ד' אשר אוהבו, יתבאר לנו עם מ"ש במדרש, ח"ל הקב"ה לאברהם כמה אהה רונה שירדו בניך (כשיחטאו לו) בגיהנם או בגלות בתורנן בהו"ק ר' יודן ור' חירי ור' חמא בר חנינא אמרו, אברהם בירר גיהנם והקב"ה בירר את המלכות — וענין הויכוח הזה הוא, כי הנה בעונש הגיהנם, אין שמו הגדול מתחלל, כשנעשה דין ברשעים, אדרבה שמו י"ת מהעלה ומתקלם ע"י וכמו שדרשו ז"ל (עירובין פרק ז') עוברי בעמק הבכא וגו' ולא עוד אלא שמדריקין עליהן את הדין ואומרים יפה דנת יפה זכית יפה חייבת יפה תקנת גיהנם לרשעים וגו' לזדיקים, ולא עוד אלא שמקלסין ש' גס;ברכות יעשה מורה ע"כ, אולם בעונש חורבן בהמ"ק, הנה שמו י"ת מתחלל כמ"ש (יחזקאל ל"ו) ויבא אל הגוים אשר באו שם, ויחללו את שם קדשי, באומר להם עם ד' אלה ומארכו יבאו, וכמו שדרשו ז"ל על הענין הזה, גלו לבבל שכינה עמם כלומר חילול שמו י"ת מזטרף עמם וסמכו על הכתוב דרך כלל בכל נרמס לו נר כתוב גוא"ו. וכמ"ש [יחזקאל ד'] ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים, וכן יעשי' הוא אומר בשם ד' (מ"ח) למעני למעני אעשה כי ח"ך יחל וכבודי לאחר לא אחן, וכמ"ש במדרש (הוצא בילקוט במקומו) ויבוא אל הגוים לא ה' צריך קרא למימר אלא ויבואו, כניכול את מוצא בשעה שגלו ישראל לבין האומות ה' הקב"ה מחזר על פתחיהן לשמוע מה אומרים ומה היו אומרים חלקיהם של אומה זו פרע מפרעה ומסנחרב ומסיסרא ומכיוצא בהם ואומרים ואומרים ולעולם כניכול חזקינו הדברים, ומה היו אומרים אס עם ד' אלה למה מארכו יבאו ע"כ.

אשר על כן לרוב האהבה אשר אהב אלע"ה את יוצרו ולרוב חסוק בקדושת שמו ית' שיתבדר ויהעלה בחר לבניו כאשר יחטאו עונש הגיהנם המרבה כבוד שמים בהדריקם את דינו ית', מעונש הגלות בחורבן בהמ"ק אשר שמו ית' מתחלל בו — אבל הקב"ה גמל עמו כדקו וציר לו הגלות למען ישתתף שמו ית' עמם בצרה, וכמ"ש במדרש במשל המפתח והשלטת שכ"ז שהשלטת קשיר בזמפתח ציוח הוא שלא יאבד ובמדרש הנעלם (הביאו בעקידה ש"ע) לא מאסתים ולא געלתים הרי דסני לצברי' מאים הוא לגבי' ? או געיל הוא לקבלי' ? אלא למלכא דאית לוי' רחמיחא בשוקא דבורסקי, דכל יומו לא הוי עליל לגביה משום טיוף דידה, ובגין הכי רחמיחא הוי עייל לגווה כמה זימנא בימחא, ח"ף הכא וחק גם זאת בהיותם בדרך אויביהם לא מאסתים ולא געלתים כנ"ל בו' אחיא לכלוהם לכלתם כתיב בגין ההיא כלתה דידי דהויה בגווייהו עכ"ל (וכ"ה בזה"ק סוף פ' בחקתי), והי' זה חלק עבודתו של אלע"ה לחלקים, אשר חרף נפשו למות על קדושת שמו ית', ולכן מדד לו ית' מדה כנגד מדה, להסנהך בסבך בניו, ולהיות עמם בצרה למחסה ומסחור מורם מים כצירים, ומוטב לו ית' חילול שמו מלעשות צרעו של אברהם כלה חלילה. — ועל זה כווננו מתקני התפלה בנצורה הראשונה המכוונת למדתו של אברהם, חוכר ח"סדי אצו"ת (היא מדה חסד לאברהם ראש צורים) והוא מה שניטלו רצונם מפני רצונו צורה גדושה, וגם הוא ית' גומל לאיס חסד כמפעלו, ומצ"ה גוא"ל לנ"י בני"הם למען ש"מו המתחלל למענם ועומד כחרים צפני קיונם והי' זה לאהבתו אותם, אשר היא מדה המנעלת רצון האוהב מפני תועלת הנאהב, והוא שסיים ואמר באהב', והוא מנבואר עם האמור. במצב ההנהגה הזאת אשר יתנהג עוננו חלקינו צורינו, מתואר הוא ית' בתואר מנן כי עזרני ומנינו הוא, כי כמו שהמנן יעמוד צפני חניו וגבורים ואבני בליסטראות אשר יורו המורים. לבל יבואו באיש אשר יגן צעדו, ויבואו בו. כן יגן ד' נצורות על עמו ישראל, ונוח לו ית' שיתחלל שמו ונללותו זרע אברהם אוהבו, והרי הוא כאומר כניכול. מוטב יבאו חניו מושנאיי גם שנאתם גם קנאתם בי מאשר יבואו צנני אוהבי, ובנוכחיתא. מנרים שהיו נחונים באפילה רואין את ישראל נחונים באורה ואוכלים ושותים ושוחים, והיו מורקין בשם חניו ואבני בליסטראות. והענין נוקבלו מהם. ש' אל חירא אברהם אנכי מנן לך, וגאומר מניני יקרן יעשי, וגאומר מנן הוא לכל החוסים בו ע"כ, הרי שהביאו לזה שקבל הענין שלוחו של הקב"ה את החיטים שהיו מורים על ישראל, את הכתובים הנחארים אותו ית' בשם מנן, ובי הוציחו צוה מיונות אברהם שאמר לו הקב"ה אנכי מנן לך:

העולה מכל האמור היות ברכת אתה קדוש מכוונת למדת יעקב המשלשת, להיות כי זו נמשלת חלקי מדה"ח ומדה"ד וכח המומצאן ומשחפן, ואולם אין כח החסד הנמצא בו חסד גמול, ואין מדת דינו דין גמול, רק חלק ופרס מזה, וחלק ופרס מזה לומען יבוא על נקלה. כח התמלעס והתערבס יחד כמו שהאריך בזה בפרדס שער המכריעין, — והנה כבר הגדנו בשם החכם הרמב"ן כי תוכן כמה מהעופות האסורים וזירור עינים לנתיבה נעלם מאתנו. אולם עכ"ז נכל להחזקות על שרשן בצופן יחוסס אל ברכת התפלה מזד שם המורה עליהם, אשר בלי ספק הנהו מתיחס אל ע"ש תכונתו ומוגו, אשר זאת הייתה עונת חכמתו של אדה"ר בקראו שנות לכל הנמצאים אחרי עמדו על תוכן הרכבותיהם ועניניהם, עד כי אמרו במדרש, שמפאת זאת ההשכלה אמר הקב"ה למלאכי עליון חכמתו מרובה משלכם ולאחזק נשכילה לדעת. כי עוף הפרס. אשר שמו מורה על מציאת מחנית הדברים לא כולם, כמו הלא פרום לרעב לחמך. וכמ"ש הראב"ע בפ' שמיני, הנהו מתיחס אל הברכה השלישית המכוונת למדת יעקב אשר בו נקצלו באו מהמדות ההפכיות חו"ג חלק ופרס מזה, וחלק ופרס מזה, וכמ"ש במדרש ואנכי איש חלק שני' כי חלק ד' עמו יעקב הרי שדרשו על מדתו של יעקב חוחר החלק להיות עניינו חלקי, שהוא שם נרדף עם הפרס והביצוע וכלי ספק כי כן העוף הזה להיות נקרא כן כי ימצאו בו חלקי תכונות הפכיים לחסד ולשנא. כאשר יורה זה שמו אשר יקראו לו.

ב"ק קפ"ה ע"ג

פ"ק ח' ענה נחפשה דרכינו ונחקורה על השנות הסדר במערכת העופות הנז' להקדים הפרס המכוון ומתיחס אל הברכה השלישית שבתפלה לעוף העזניה. המכוון אל הברכה השנית אשר יעדנו למעלה לחוות זיאורו, ובאמר — זב"ה"ק פ' ויאל (ק) והנה ד' נגז עליו עלי' דיעקב למחוי כולא רתיבא קדישא וימינא שמאלא ויעקב בגוייבו, הה"ד אני אלקי אברהם איך ואלקי יצחק מנלך דיעקב באמצעיתא משמע. דכתיב אלקי אברהם איך ואלקי יצחק ולא כתיב אלקי יצחק איך דכיון דאתקשר זי' באברהם אשתכח דליהו באמצעיתא דכיון דאמר אברהם איך ודלי יהוה באמצעיתא, ואלקי יצחק הכא איתרמיז דקשיר לתרין סטרין ואחיד להון קשיר לסטרא חד דכתיב אברהם איך וקשיר לסטרא אחרא דכתיב ואלקי יצחק. תוספת ואל' לגבי יצחק. לאחזאה דיעקב אחיד לתרין סטרין עכ"ד ואולם לזיאור כוונת הדברים איתמיק לך מהמזואר אלנינו, בחזורינו על האותיות דרוש בכור וברוך וזה תורף דברי שמה בקרה, המציאות בכללה מתנהגת ע"פ שלשה מדות, חסד דין רחמים, אשר עינים מנואר בספרי חכמי האמת, כי החסד הוא להטיב לרעים ולטובים, כמ"ש זב"ה"ק חסד כד נחמח לחמח ועבוד טיבו בכל דריין דצדיקיא וברשיעיא ולא חייס (וכבר התבאר עינו למעלה) מדה"ד ונקרא גזורה היא מעלת הקפיצה שלא להשפיע אלא במדה"ד הקשה למי שעמד בנסיון ונתנסה על ידה, כענין יצחק שפשט צווארו ע"ג הנוצח כביותו בתוקף גבורתו כן ל' שנהוידקדקעס הצדיקים כחוש השערה. ואם יחטא איש יאבדנו כרגע. אך מדת הרחמים היא מדה שלישית מכרעת זיניהם. כי היא אשר תביט על שורת הדין שיעשה אך לא להשחית וכלה, מאריך אפי' וגבי דלי', ממשיך חסד "שישאר העולם בקיומו ע"י הרחבת הזמן לעונש וזפייתו לתשובה, — זהו ענין שלשת המדות האלה בכלל, אשר לפי המזואר ומדובר למעלה הן המה חלוקי מדותיהן של שלשת האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב, שהם ימין (קו החסד לאברהם) ושמאל (קו הדין ליצחק) ואמצע (קו הרחמים ליעקב).

אמנם צענין סדורן זה אחר זה ימצא להם שני סדרים, נקראם בשם השמשלות והנהגה. כאשר נבאר, והוא הנה סדר מציאת אלו ה' מדות הוא בתחלה חסד ואח"כ דין ואח"כ רחמים. כי ענין החסד הוא להטיב לכל, בלי קדם למקבל שום זכות אשר יאמר כי צעורו ה' קצת הכרח למטיב, והנה מציאת העולם בכללה מהאין המחלט אל היש, הוא גדר החסד ממש. כי לא קדם שום נמצא אשר יאמר צעורו לאפס ותבי, וכמ"ש ניי הקדומי ואשלים לו. וע"ז נאמר עולם חסד יבנה ולכן קדמה זו המדה לזולתה כמו שקדמה אל המציאות — אולם אחרי אשר המציא נחסדו הנמצאים כולם. הנה להם מוגיע לענדו ולשמור משמרתו אל כל אשר יצווס. ובהעוותם הנה שורש הדין להוכיחם ולסרס

ואחרי אשר באנו עד הלום. הנה נפתח לנו השער לבוא ברחובות הביאור ביחוס עוף העזניה אל הברכה השנית הנקראת גבורות להיות יסוד ושורש העופות האסורים לנו מתיחס אל מציאת האומות זולתינו כמשנ"ל והאומנם כי תוכן העופות צעמן וזירור עינין כולם נעלם ונאחזנו כמ"ש החכם הרמב"ן בזיאורו. עכ"ז שם מורה עליהם, וכן הראב"ע ראש הפשטים שכתב כי שם עזניה נגזר מן עז, וכ"ה במשנה בליס פי"ו כנף העז. והוא מתיחס אל הכח והגבורה, ומזיון ענינו על מוצב האומות כביותם יונקים שפעתם מזרבת גבורות כאזור. ולכן בטוב נערך מערכת העוף הזה הנקרא עזניה אל הברכה השנית הנקראת גבורות כנאמר בזה אהה גזור מי כמוך בעל גבורות, ודי בזה לזיאור התיחסות הלה. — אך מה שיקשה בעיניך היות ברכת גבורות הברכה השנית בתפלת י"ח, ועוף העזניה בא בשלישי במערכת העופות, כתר נא לי זעיר עד אשר יופיע צרות ד' באור התיחסות הברכה השלישית. כי שם אגיד לך את הרשום. ואיש איש על נקומו יבוא ויתשב על מזבנו.

ב"ק קפ"ה ע"ג

פ"ק ד' הברכה השלישית נקראת קדושות להיותו ית' נאדר בקדוש וגורא ומקדשו, אשר היראה הזו יראת הקדושה והרוממת היא ממוצעת בין מדת האלונה ויראת העונש כמדובר למעלה — אך כדי להדין זיאור הברכה הזו בפרטות אשר מתוכו יתעודד יחוס עוף הפרס לעומתה צריך אני להאריך קצת ולהדין מציאת דברי חכמים וחיזותם — זב"ה"ק פ' נח, קדוש קדוש קדוש, אהדרו לדרום אמרו קדוש, אהדרו לפנין אמרו קדוש, אהדרו למזרח אמרו קדוש כו' ע"כ ופרס הדברים בקצרה. — ידוע ומפורסם, כי תואר ימין יורה על פעולת הטוב בהכריע קף הזכות, ותואר שמאל על מציאת הרע בהכריע קף חובה, כמ"ש ז"ל אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה וכמו שהזכרנו למעלה, ולהיות רוח דרומיית זימין ורוח צפונית בשמאל כמ"ש על שניהם צפון וימין אתה בראתם. לכן מצפון נפתח הרעה. ורוח דרום זו מציאת החסד וההטבה, ולכן אברהם שאחז במדת החסד. לקח לו ופנה לרוח זה כמ"ש ויסע אברהם הולך ונוסע הנגבה וזב"ה"ק הנגבה דרום דהוא חולקי' דאברהם ומדתו של יצחק מסטרא דצפון כמזואר זב"ה"ק וימי ר"מ ע"כ. אברהם מימינא יצחק ושמאלא יעקב באמצעיתא. וכ"ה בכ"מ ויען כי כל ההפכיים חוייב להם אלמעי המחמד קנותם וכל החולקים בהנה ימצא להם מזריע כמ"ש בפרדס שער המכריעין באורך, לכן רוח מזרחית להיותה בתוך בין שתי אלה הרוחות, הנה היא הממוצעת ומכרעת, והענין הזה "מזואר זב"ה"ק פ' וארא באורך. ז"ל שם דרום מסטרא דא צפון מסטרא דא ואינון מחלוקת עאל מזרח זינייבו ואחיד לתרין סטרין ואסכים זינייבו ואפריש מחלוקת — ולפי המדובר הנה מדת אברהם היא מכוונת אל רוח דרום, כמ"ש זב"ה"ק הנז'. ומדת יצחק ופחדו, לרוח צפון, ומדת יעקב הממוצעת לרוח מזרח דאחיד לתרין סטרין — ולהיות כל מזריע יתחייב להמצא בו כחות שני הקצוות

הנה"ה

כ"י רוח שערב שתיקם לעדמו של דוהפע"ה שאקרו עליו זב"ה"ק שם אהדרו למערב ואמרו ברוך, והדבר ענואר ליודעים, וכן בס"י לא זכר כ"א של אבות אפ"ס. ולא שפס עפר ועיי' פרדס ע"ז בו :
 בזיאור התורתו של ר' מנחם בספר הבביר שאל הקב"ה ליעקב אתה תהי' אמצעי' ותטול שלשתן, ומי' שלשתן הפחד והחסד והשלום, ואזהיריניהו לעיינין ממ"ש בספרי (הוצא בילקוט ירמיו' ו') שקורא על מדתו של יעקב והחוט הנשולס לא צוהרה יתק — ולהיות חלק יעקב הוא היראה הנוצעת מנוקיר הכבוד והקדושה, כמ"ש גורא חלקי ממקדשיך, וכמו שהארכנו למעלה, הנה יחוייב כי ימצא בקדושתו שלישית. קדושת החסד הנהגה נגבה, וקדושת הפחד הפינה פנונה וקדושת הנורא והיא יראת הרוממות המכוון למזרח, הנותמגע, תהו כוונת הזב"ה"ק דפ' נח הכ"ג, אהדרו לדרום ואמרו קדוש (נודתו של יעקב מזד יניקתו מומדת חסד לאברהם) אהדרו לצפון ואמרי קדוש (מזד יניקתו מומדת פחד יצחק) אהדרו למזרח (מזד כוחו המכריע ועושה שלום) ואמרי קדוש.

ב"ק קפ"א א' - י"א

פרק ט נשאר לנו עתה לדעת ולהבין דבר השינוי. שצא במשנה תורה מו"ט צפ"ר ויקרא בשינוי שלש עופות הראשונים, כי צ"כ כחצוים המה בשינוי מילה ה"ה וז"ה, א"ה הנשר וז"ה הפרס וז"ה העזניה, וצ"כ כתיב הנשר והפרס והעזניה, בלא ח"ה, —

ב"ק קפ"א א' - י"א

יומא חד הווי חכימיא בבי מדרשא שואלין ואמרין קלות שבתורת כהנים אינו כנגד בית ראשון. קלות שבמשנה תורה כנגד בית שני וגלות אחרון (ה). בקלות שבתורת כהנים אית בהו הבטחות וחביבו דקב"ה לישראל דכתיב ויקרא כ"ו פכ"ד וזכרתי את בריתי יעקב וגו' וזכתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם. קלות שבמשנה תורה לית בהו הבטחות ולית בהו נחמה כלל כמא דכתיב בקלות קדמאין. ולא הווי ידעין.

ב"ק קפ"א א' - י"א

אמר רבי יוחנן כן לוי נקרא שכן אמר נכח תעשהו עשהו ליהוה אלהיך משה אמר י"האל תגדלו רבדו ותעזבו ארצו ויבנה. ואמר נכח מקורין בהכלה אזה נדאיתו לא אמר נדא אלא דניאל אמר נכח כשעשהו בבני איה נבחרתה לא אמר נכח אלא איהו ואמר איהו ד' ה"ה (ו) נבחרתו שבוש את ה' יחזיו שנתן אדך אפים לרשעים ואלה הן נדאיתו שאלמלא כדרא של תקבית ה"הך איהו איהו ליהוה לדרב"ה בן ראשיה

ב"ק קפ"א א' - י"א

ואשר יראה בהתרת זה הענין, ומוטו יתעודד דבר הנחמיו בהתיחסות מערכת העופות אל סדר זריכת התפלה, — צהק"ח פרשה כי תבא, קללות שצ"כ כנגד בית ראשון, קללות שצ"כ כנגד בית שני וגלות האחרון יעו"ט צפ"ר, וכן הנחנו רואים, כי הראשונים אשר צגלות צבל לאשר נהגלה עונם (יומא) נהגלה קיצם בתוכחות על עון שצ"כ שג' והארץ תעזב מהם וגו' והרץ את שבתותיה, כלומר כל ימי בטול השמשות אשר עברו בימי היוהה צהרן וכמו שדרשו חז"ל, — ואולם האחרונים להיות כי לא נהגלה עונם, לא נהגלה קיצם צבל בקללות שצ"כ — ובגאולתם נאמר צ"כ כפי מה שעלה א"כ צבל מקריהם, כי בתחלה נאמר וזכרתי את בריתי כג"ל והיא הייתה הפקידה הראשונה, שצגנת אחת לכורש מלך פרס, ככתוב צ"כ עזרא, ואח"כ חזר ונאמר והארץ תעזב מהם, וגו' והוא עד ימי דריוש המלך, ובתוך כך היו ימי אחשורש וגלות מדי אשר עליו נאמר אח"כ לא מאסתים לכלותם שדרשו ז"ל (מגילה) לכלותם בימי המן, ואח"כ חזר ונאמר וזכרתי להם ברית ראשונים וגו' והיא הגאולה אשר בימי עזרא ונחמיה ואכננה צ"ה הנה רואים אנחנו כי התוכחות שצ"כ ונחמיותה הכל על גלות צ"ה ראשון וגאולתן מודר — ואולם בתוכחה שצ"כ, נאמר והפיץ ד' צבל העניים, ומקשה הארץ ועד קנה הארץ, שזה הענין לא ה"ה צגלות ראשון, וגם הגאולה לא תלה צמן רק בששונה, וכמו צ"ל כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בששונה, וכמו שג' בפרשת צגנים אח"כ וה"ה כי יצאו עליך ושבת וגו' ושג' ד' אלקיך את שנותך וגו'.

ורגה נלווד סחוס מה שלא בא עליו דברי חז"ל מהמפורש צגריהם ז"ל, ונאמר, כי לא לצד דברי התוכחות שצ"כ וצ"כ נשתנו זה מזה, צנה שזה מורה על עניני בית ראשון וחורבנו, זה על עניני בית שני וגלותו, אבל יונאין עוד צגריים שנגזור עליהם אמות המשפט כן. כמו שאנו רואין מפורש יצא צכמה פרושית שצ"כ ולדבר על הצגריים שיקרה אותנו גאחרית הימים, כמ"ט שצ"כ נצבים וילך, — ואף אנו נאמר כי סדר מערכת העופות שצ"כ מורה דרך כלל עניניו ומצנינו עד הבית השני, וסדרון צ"כ מורה על הצגריים והמנצב שיה"ו לנו מציב שני ואלך, — והנה אמרו ז"ל למה נקרא שם אגשי כנה"ג שהצירוף העטרה ליוסנה, משה אמר הגדול הגבור והנורא, אחא רימ' ולא אמר נורא (רק הגדול הגבור) אחא דניאל ולא אמר גבור (רק הגדול והנורא) ואחא אינהו ואמרו אדרבה. וחזרו ואמרו שלשתן, הגדול הגבור והנורא, ע"כ, וזין אז והלאה קבעו לנו ג"כ בתפלה

כפעלם, ואלמלא ה"ה יכול המציאות להתקיים בדרך זה לא הייתה המדה הזו מדה"ד וסותרת כ"כ למדה"ח. כי החסד ה"ה צמה שהמציאם מאדם והדין הוא שורת בהנהגה אחת אחרי המנאס. — אולם כאשר יתנהג ית' לשלם לנמנאים כוונתם הנה יצא המשפט להשחית וכלה חלילה. כמו שיסד הפייטן ומי יקום דין אס תשמור ויחזור ה"כ המציאות לתהו ובהו. ויתבטל א"כ מדה"ח אשר המציאם. — לזאת ה"ה מהצורך להמציא מדת הרחמים הממונעת. להעמיד הדברים על חלם. להענינם ולא לעשותם כלה, לגלגל הדברים בהרצנת זמן העונש, וההתעוררת לתשובה ע"י התרחת הנביאים, או שלוחי יסוריו י"ת עד סוף כל סוף יצואו לירי תיקון להשאירם בקיומם. וע"ז אמרו ז"ל בתחלה עלה במחשבה לצרוא את העולם צמד"ד ראה שאינו מתקיים שיתק אליו מדה"ר נמא"ה כי לפי הסדר הזה והוא סדר ההשתלשלות קדם החסד להדין והדין להרחמים, אולם צערך סדר בהנהגה צפרטות הנה אחרי אשר רצה השי"ת. לנהוג את עולמו. צשלשת המדות האלה. כי גם החוט של חסד משוך על הנצחיים גם אחרי הנדראס כמ"ט חסד ד' מעולם ועד עולם, וכן יסד הקלירי הנובג צחסדו כל דור — הנה צקומו ית' לשפט אדם. הנה מצד חסדו ית' להטיב לרעים ולטובי ה', מוחל לו, אולם שורת הדין עומד נצב נגד למדה זו לאצדו כרעו צחטאו והרחמים מכריע ביניהם. ומצטת שיעשה הדין וגם שלא יתבטל החסד כאמור. ונמא"ה סדר שלשה מדות "אלה בהנהגה הפרטיית לפי קרצותם זה לזה, הוא חסד. ואצלו רחמים להיותו נוטה אליו במקצת ואצלו דין להיותו קרוב אליו קצת יותר. מאל החסד המננוד וזהו יצאנו ידי חובת הביאור, איך שלשת המדות האלה להם שני סדרים האחד בהשתלשלות וסדרן "ח"ד"ר. והשני בהנהגה אחרי המנאס וסדרן "ח"ר"ד, ועיי' פרדס שער מהות והנהגה. וע"ה שער עיגולים ויושר, ובקל"ח פתחי חכמה כלל י"ג. הענין לאשורו.

וליהוה שלשה האצות הקדושים מרכבה לשלשת המדות הנו' כמבואר, לכן בהשתלשלות כלומר צענין צאתם אל המציאות קדם

אצרהם מדה"ח ולכן דרשו ז"ל צבהראם צאצרהם [מ"ה] כמ"ט עולם חסד יבנה) ליצחק, ויצחק מדה"ד, ליעקב מדה"ר, אולם אחרי המנאס, הנה בהנהגה העלה מדת יעקב ותשג לה צין מדות אצרהם ויצחק, להיותה מוונעת ציניהם, והוה שאמרו צוה"ק ה"ל, ימינא שמאלא (מדה"ח ומדה"ד) ויעקב (מדה"ר) צנווייהו, מנלן דיעקב צחמציניהא משמע, דכתיב אלקי אצרהם אצך ואלקי יצחק, ולא כתיב יצחק אצך, דכיון דאתקשר צי' צאצרהם (להיות מדתו קרובה אליו ציותר אחרי המנאס) אלהתה דחיהו צחמציניהא (להיותו המכריע) כג"ל דאחיד להדין סטרין כג"ל והצגריים מוצארים.

והנה מוציאת כוחות הטומאה. והרכנת העופות האסורים, להם. נהתווה בעולם, אחרי צאת הנוציאות אל הפועל, כי הן הנה היו מחטא אדה"ר, אשר ע"כ לעתיד אי"ה בעולם התיקון שישוב הענין צכבוד והדר כמו שה"ה קודם חטאו של אדה"ר הנה יתבטל גם כח הארסיי המזיק שצבל הנמנאים הטורפים, כמ"ט וגר זאב עם כנש ונמר עם גדי ירצן וארי' צבקר יאבל הן וכל הענין שם, וכמו שהאריכו צזה צמודרש צנומאורי הרצ"ב — והנה אחר חטא אדה"ר צבר התחיל ענין הנהגת חד"ר לשלוט בעולם צבהנהגה, לדין ולהעניס ולרחה ולהשאיר הנמנאים בקיומם עם מורי צני האדם, וע"כ להיות ענין העופות האסורים ונרכנתה לכחות הטומאה צזה המנצב, הנה צהתיחס שלשה מהם אל מדות ח"ד"ר, כי זה לעומת זה עשה אלקים, יהיה א"כ סדרון ח"ד"ר, כלומר העוף הנותיחה אל מדת הרחמים ומדתו של יעקב, יקדם לעוף הנותיחה אל מדה"ד כחד יצחק, כמו שקדמה מדתו צבהנהגה. וכמ"ט צוה"ק הנו'.

ולכן האף חיונים כי צסדר הצרכות קדמה צגבורות (מדה"ר) לקדושות (מדה"ד) להיות ענינם הגדת שצחי של יוצר צראשית, כמש"ל לעולם יסדר אדם שצחו של מוקוס ואח"כ יתפלל, והתהלה הגדל ציותר צמציאת העולם והדרים עליה צסדר השתלשלותם, ונאשר נהללה י"ה צבהמנאס והנהיגו אותם, וצסדר ההשתלשלות הנה קדמה מדה"ד למדה"ר צגבורות לקדושות, עכ"ז צהתיחס העופות אליהן הוחלף הסדר, להקדים הפרס היכוון למדתו של יעקב, להעזינה המכוונת למדתו של יצחק, יען כי צבהנהגה הנה יודתה ונתינועת צין החסד והפחד, ועניני העופות האסורים הם צבהנהגה לא צהשתלשלות, וכמו שציארנו.

כַּנְפֵי רוּחַ:

23

אִיּוֹב בַּמִּדְבָּר

כִּי וַיִּהְיֶה כְּמָה מֵאֵין תָּבוֹא וְאִי זֶה מְקוֹם

בֵּינָה:

אִיּוֹב קִפְּלָה עַל מַצְעָיו

ואולם טעם

התיחסות הזו ע"פ החלוקה הזו יבוא לפנינו אי"ה צביאור מספיק. וכאשר נדקדק בסדר התיחסן עוד הנה נראה. כי עוף הדאה הנזכר ראשון במערכתו מכון אל תואר הדעת הגד ראשונה בצרכה זו, וכמו שנשנה תואר זה והוא הדעת, בחלק הבקשה ומצרכה זו. ממה שהוא בחלק התהלה. במקצת מדעת לדעה. כן נשנה שם עוף הדאה במשנה מורה מנת"כ במקצת מורה לדאה, ולהיות עוף האיה הגד שנית במערכתו מכון אל תואר הבינה הנזכר בשני בצרכה זו, אשר לא נשתנה תוארה בבקשה ומתהלה לכן גם העוף הזה לא נשתנה שמו במ"ק מנת"כ ובשניהם נקרא איה, ואולם עוף הדיה. הגד שלשית במ"ת, להיותו מכון אל תואר ההשכל הגד שליטית בחלק הבקשה שבצרכה זו. הנה לא נזכר שמו נת"כ כמו שלא נזכר תואר ההשכל בחלק התהלה — ותדע עוד כי השתנו' תואר עוף הדא' שצמ"ת קראו דאה. לא הריחק גדוד זה מזה, כי הלא בשירתו של דוהמע"ה (שמואל ב' כ"ב) כתוב וירא על כנפי רוח דרי"ש ובשלתו את טעמה בתהלים (יח) אמר וירא על כנפי רוח גדלי"ת — גם התיחסות עוף האיה אל הבינה לא נפלאה היא, אבל מלאכותו שנוי בכתובים (איוב) ואי זה נוקם בינה, אשר הנרלה משטחיית הכוונה כי תואר שאלת האיה מתיחס אל הבינה — הראיתך צעינך איך הדברים מקושרים ומשולבי' ביחוד אחד באחד יגשו בצמזום נפלא. אפס כי חומר הדברים נראה עתה, וזורתן בפנימיותן וטעמן אגא להשכילך בינה צפרקים יבואו ע"פ הדברים אשר אסדר לפניך, ואהי' מקצר ועולה, כפי יקרת הענין אשר מראש נורי' מאמרי הזו"ק אראנו ומגבעו' מדרשי הרשב"י אשורנו — והוא.

שלשון, נמצא כי עד בית שני ימי אנשי כנה"ג, לא היו שלשת התוארים האלה מקושרים יחדיו, כי פעם (בימי ירמיה' יחסר זה (והוא הנזכר) ופעם (בימי דניאל) יחסר זה (והוא הגבור), אולם מימי בית שני ואילך, שלשמן נמצאו' וכן היו בצנינן וחורבנן, בגאולתן וגלותן, ולא יתפרשן דין מן דין.

והנה אמרו ז"ל (נ"ק) אחי את פסקי' לקרא, ואת הדר ערבי', הנה מבוחר כי מלת ואת יורה על הדברים שפעמים הם מעורבים ומקושרים, ופעמים הם נפרדים ונפסקים זה מזה. וכבר הגדנו מראש כי שלשת הצרכות הראשונות, המה מכוונות אל שלשת התוארים גדול גבור ונורא, ולעומתן במערכת העופות נשר פרס עזניה, ולהיות כי סדורן נת"כ מורה על ענינם עד הבית השני, אשר עברו במשך הזמן הוא עמות שלא שמשו שלשמן יחד, לכן אחי את ופסקי' ואת הדר ערבי' הכל לפי העת והזמן (אם בגלות או בגאולה) ונאמר ואת הפרס ואת העזניה כי המה מכוונים אל תארי גדול גבור ונורא, — אולם מוזן אנשי כנה"ג בתהלת בית שני שהחזירו העטרה ליושנה ונצמדו יחדיו שלשת התוארים המכוונים אל שלשת הצרכות אשר לעומתן מתיחסים שלשה העופות הנזכרים, כן נצמדו ג"כ הם שלשמן יחד בוא"ו המחזרן במשנה תורה אשר ענינה מורים על זמן אשר מצית שני ואילך כמ"ש בתק"ז הכ"ל וכתוב הנשר והפרס והעזניה בלא את המפסיקתן, ומשר"ל.

29

אִיּוֹב חוּנן

אֶתְּה חוּנָן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לְאִגוּשׁ בֵּינָה. הַנְּנוּ מֵאֶתֶךָ דַּעַת בֵּינָה וְהַשְׁכִּיל: בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוּנָן הַדַּעַת:

30

אִיּוֹב קִפְּלָה עַל מַצְעָיו

פרק י' הברכה הרביעית היא צרכת חונן הדעת וצורה אשכילך ואורך התיחסות עוף הדאה לעומתה עם העופות המצטרפים למינה והם ראה ליה ודיה, שכולן אחת הן וכמסקנת חז"ל בחולין, אפחה פחה קטן, להורות לך דרך כלל, איך צדקו דברינו, כי העופות למערכותיהם, מתיחסים אל מערכת צרכות התפלה, ואיך העוף הזה מכון אל צרכת אתה חונן. — הלא מראה, כי הצרכה הזו מתחלקת לשנים, הפן האחד הוא התהלה והשבח, והפן השני הוא הבקשה והתחנה, כי במאמר אתה חונן לאדם דעת ומלמד לאנוש בינה לא בא שום בקשה רק הגדת שגחו של מקום צ"ה היותו צטובו חונן הדעת ומלמד הבינה. אולם במחצית הצרכה הזו השנית. הנהו מבקש ומחנן שיתנו דעה בינה וגו'. באמרו חננו מאתך וגו'. ככל מטבע הצרכות האמצעיים. עוד תשוב הראה. כי בחלק התהלה. לא החזירו רק שני' והם הדעה והבינה ובחלק הבקשה הוסיף עוד לבקש ההשכל. ולו שם בשלשה דעה בינה והשכל — ושוב נא עוד וראה. כי תואר הבינה לא נשתנה בחלק הבקשה מכמו שהוא מתואר בחלק התהלה. ובשניהם נשם בינה יקרא. ואולם תואר הדעת נשתנה במקצת. כי בתהלה קראו דעת ובבקשה כינ' אותו דעה לא דעה, ותואר ההשכל, הנה כולו במוספת בחלק הבקשה. כי לא בא זכרו הטוב בתהלה. —

ומעתה דרוש וחוקר במערכת עוף הדאה ותמצא כי בתורת כהנים לא החזירו בו רק שנים, והם הדאה והאיה, ובמשנה תורה נוסף עליהם הדיה, וזוהי נשכילה לדעת. כי הכתוב נת"כ מכון אל חלק התהלה שבצרכת אתה חונן, שגם בו לא באו רק שני תוארים. דעת ובינה. והכתובים במשנה תורה להיותם שלשה מכוונים המה אל חלק הבקשה המשולשת בתואריה. דעה. בינה. והשכל.

31

אִיּוֹב בַּמִּדְבָּר

יֵא וַיִּרְכַּב עַל-כְּרוֹב וַיַּעַף וַיֵּרָא עַל-

32

כַּנְפֵי רוּחַ:

יֵא וַיִּרְכַּב עַל-כְּרוֹב וַיַּעַף וַיֵּרָא עַל-